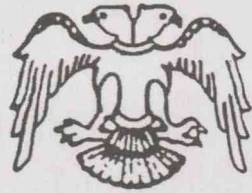

FIKİRLER

302 - 307

1945 - 1946

TÜRK TARİH KURUMU KÜTÜPHANESİ
SÜRELİ YAYINLAR

KAYIT NO: 5037699

ADI: Fikirler

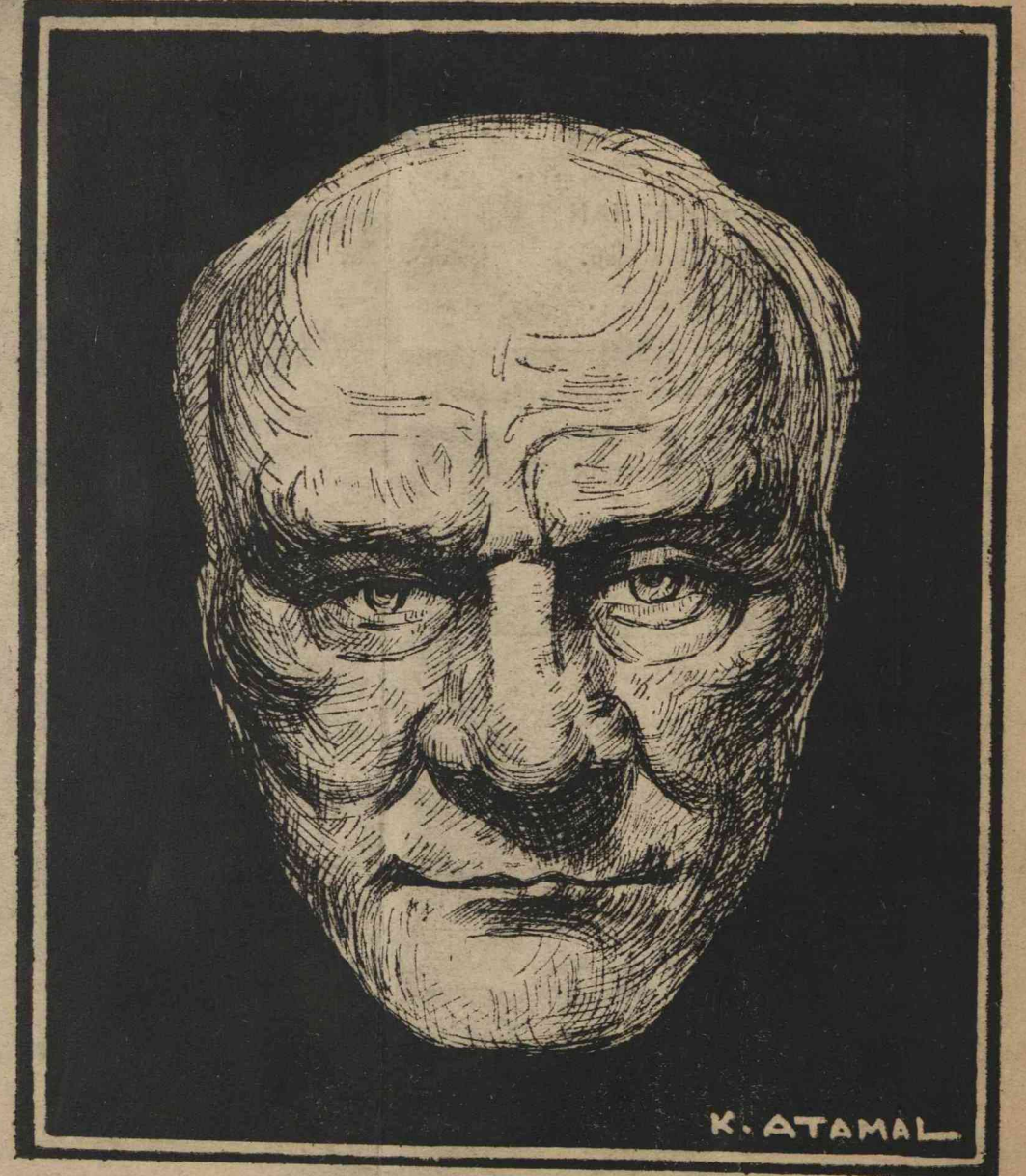
CİLT:

SAYI: 302 - 307

YIL: 1945 - 1946

FIKİRLER

İZMİR HALKEVİ DERGİSİ

Daima Bizimle

MC

Sayı : 302 - 303

1 - Aralık - 1943

25 K.

5037699
1945-1946 / 302-303

TÜRK TARİH

İÇİNDEKİLER

Onbeş yılda iki mucize yaratan büyük adam	Hamdi Nühzet Çançar
İçtimai ilerlemenin Özü	Rahmi Balaban
Okuma Zevkinin Verilmesinde Bazı Teknik Kaideler	Vedide Baha Pars
Esir (Şiir)	Macit Aray
İzmirin Kızı : AYHAN	Asım Kültür
İzmir Şehir Tiyatrosu	Kemal Kâmil Aktaş
İzmir (Şiir)	Şüleyman Sevgel
Eski Manisanın Aşkı	Sıtkı Şükrü Pamirtan
Kuartet Konseri	Faik Onural
Artistik Bir Ruhta Neler Vardır	Behzat Minez
Kitap (Şiir)	Ferit Ragıp
Emin Usta	Nuri Erkoldaş
Kaptaki Resim	Kadri Ataman

Fikirler

Adres : Halkevi Fikirler Dergisi — İzmir

SAYI : 302 — 303

1 Aralık 1945

10-Kasım

ONBEŞ YILDA İKİ MUCİZE YARATAN BÜYÜK ADAM

Hamdi Nühzet ÇANÇAR

Tarihin ender yetiştirdiği büyük adamları yüksek dağlara benzetirler: Büyüklüklerini anlamak için kendilerinden uzaklaşmak lâzımdır. Geçen ay içinde, yedinci defadır yasını tuttuğumuz ATATÜRK bunların arasında biricik istisnayı teşkil eder. O, daha hayatta ve başımızda iken, büyüklüğünü yalnız bize değil, bütün dünyaya kabul ettirmiş bir büyük adamdır. Başımıza geçtiği zaman, İSMET İNÖNÜ'ün en veciz bir şekilde ifade ettiği gibi, biz avare ve şaşkın bir "Orta Çağ" imparatorluğunun döküntülerinden başka birşey değildik. Hiçbirşeyimiz yoktu. En korkunç bir boğuşmadan bitkin, ve mağlûp bir halde çıkmıştık. Okadar yoksulduk ki, dört sene durmadan, dinlenmeden, bütün dünyaya karşı boğuşmuş olan Mehmetçik, bu harp uğruna en son davasını bile kesmiş, ondan yaralı ayaklarına son bir çarık yapmış bulunuyordu. Ordular, vatanın dört bir cephesinden, atacak kurşun bulamadıkları için çözülmüştü. İstanbul'da, yalnız otoritesini değil, haysiyet ve şerefini bile kaybetmiş bir hükümet, iş yerine, galip düşman ordularına zelilâne boyun eğmekten başka bir şey yapamıyordu. Ordu yoktu, silâh yoktu, cephane yoktu, erzak yoktu, idare yoktu, teşkilât yoktu. İşte O, böyle bir yokluk içinde işe başladı, elinde peygamber asâsı mı vardı, yaratmak kudreti mi vardı?.., bilmiyoruz. Fakat pek az sonra, herşey va-

rolmaya başladı, bir hükümet kuruldu, bir ordu yaratıldı, silâh bulundu, cephane yapıldı, erzak varoldu, idare kuruldu, herşey bir teşkilâta bağlandı, ve bütün Türk yurdu, üç sene hep böyle, yoku varetme sırrına ermiş bir halde, durmadan, dinlenmeden yeni bir savaşa, istiklâl savaşına atıldı.

Bunun adına, bir milleti yaratma mucizesi derler.

Yalnız başına bu mucize bile, onu yaratan adamı, dünyanın en büyükleri arasına yükseltmeğe kâfi idi. Bununla beraber, ATATÜRK, bununla da kalmadı. Yeni baştan, hiç yoktan yarattığı milleti yaşama meziyetleriyle de teçhiz etmek gerekti.

Eski, çok eski devirlerde, varetmiş medeniyetlerin ismini bile unutmuş bir halde idik. Birbirini takip eden savaşlar, Koskoca Türk ülkesinde taş üstünde taş bile bırakmamış bulunuyordu. ANADOLU, baştanbaşa bir harabe halinde idi, medenî bir hükümet teşkilâtından mahrum bulunuyorduk. adliye yoktu, Nafia işlemiyordu, Maarif yoktu, ve biz Türk yurttaşları, yirminci medeniyet asrının ortasında, bütün insanlık âleminde uzak bir "Orta Çağ", hayatı yaşıyorduk.

Düşünceler

İÇTİMAÎ İLERLEMENİN ÖZÜ

Rahmi BALABAN

Her milletin kendine mahsus bir içtîmaî hayat şekli vardır. Bu şeklin seyir ve Tekâmülü için, ona filân veya falan oyar- ma ve tesirler uygun gelir. Fakat bu tesir- ler, başka bir millet için uygun gelmiye- bilir. tabii Ahmed'e iyi olan bir elbisenin Mehmed'e uygun gelmiyeceği gibi...

Hiçbir tesir, hiçbir prensip, zaman ve mekân üstü, mutlak surette müessir bir panzehir değildir. Şahıslarda olduğu gibi cemiyetlerde de hastalık yoktur. Hasta vardır. Hastalık, nasıl şahsın bünyesine göre değişüp başka başka seyir takip ederse, prensipler ve tedbirler dahi, millet- lerde öyledir. Eğer şahsiyetsiz hasta ol- mayupta hasta olaydı, dünyada en kolay iş doktorluk olurdu. Hastalıklar listeye çe- kilir, karşılarında ilâçları yazılırdı.

Hastalıkların adlarını tıbbiye dördüncü sınıf talebesi «Müfredatı tıp» ta tamamen

öğrenir, amma, dördüncü sınıf ile doktor- luk arasında daha çok uzun yıllar vardır. Hatta, bünyeler arasındaki ince farkları se- zemezse, o inssn ölünceye kadar tam dok- tor olamaz.

Fertlerdeki hastalıkların doktorluğu beş, güç ise, cemiyetlerdeki hastalıkların tedavisi hiç değilse yirmi kere daha güçtür. Şu varki «hasla cemiyet» «hasta şahıs» gibi inleyüp sızlamaz. Ölüşü de başka türlüdür, inleyüp sızlaması da başka türdür.

Şahısların hastalıklarına bakan doktora cemiyet bir takım sorumluklar yüklemiştir. Ama, cemiyet hastalıklarına bakanlara, ce- miyet ile uğraşanlara soru, sual yok gibidir. Yahut bu soru ve sualler yazıda ka- lır Millet işlerinde kaşı düzeltiyim derken gözü kör edenler okadar çoktur ki...

Doktor, hastasını ne kadar eskiden ta- nıyorsa, hastalığı okadar kolay teşhis ede-

İstiklâl savaşı, DUMLUPINARDA dünyanın emsalini az gördüğü bir zaferle bittiği gün, sosyal vaziyetimiz işte bu idi. o günden, büyük ATAYI kaybettığımız kara güne kadar sadece onbeş kûsur yıl geçti. Bir millet hayatı değil, bir insan hayatı için bile bir hiç olan bu kadar kısa bir zaman içinde, O'nun büyüleyici iradesin- den kuvvet alarak, neler yaptığımızı anla- mak için bir defa, etrafımıza bakmak kâ- fidir

Bu gün artık, bir Türk Adliyesi vardır, bir Türk Nafiası vardır, bir Türk Maarifi vardır, tarihimizde hiçbir devirde görülme- miş kudrette bir Türk Ordusu vardır, ve bunlar baştanbaşa hep O'nun eserleri, O'nun devrimleri, O'nun hamleleridir.

Bunun adına da bir milleti yaşatma mucizesi derler.

Bütün insanlık tarihi boyunca, bu iki muazzam mucizeyi bir hamlede başarmış olan devlet adamı yalnız ATATÜRK'tür.

İşte ATATÜRK'ün büyüklüğü; daha kendisi hayattayken, bütün milleti, hatta bütün insanlık âlemi tarafından, bunun için anlaşılmış bulunuyordu. Cenazesinin arka- sından, bütün bu millet bunun için hıçkır- mıştı. Ve bugün, yarın, ebediyetlere kadar bu Türk milleti mevcut oldukça, bunun için O'nun kaybına hıçkırmakta devam edeceğiz.

H. N. Ç.

bilir. Hakikî aile doktorluğunun, ve aile efradından herbirinin, bütün hayat boyun- ca geçirdiği hastalıkları, ve seyir şeklini gösteren fişlerin bulunmasının tek iyiliği bundandır.

Yani doktorluk, hiç değilse yüzde yet- miş beş bünyeyi tanımaya dayanır. Tabii bunun gibi de, Milleti yaşatma, ve yükseltme işi de: Millî tarihe, tarih boyunca, içtîmaî müesseseleri tanımağa bağlıdır.

İçtîmaî hayat, bir ağaca benzetilirse, buna kuvvet-kök, ve kökün saçakları gibi olan içtîmaî müesseselerden gelir. Her ağacın kökü başka slduğu gibi, her cemi- yetin içtîmaî müesseseleri de görünüşte bir gibi ise de hakikatta ayrıdır. İçtîmaî mü- esseselerin işleyiş tarzı, ve verdiği meyva, ve randıman her millette başka başkadır.

Falan millet için iyi olan: medenî ka- nun, ceza kanunu, İcra kanunu, terbiye sistemi belediye kaideleri... vesaire. ve- saire... Başka bir millet için hiç verimli olmayabilir. Kabahat, (prensip veya kanun- da değildir. Hata: prensibin veya kanu- nun, o milletin tarihi akışından veya gele- neğinden çıkarılmış olmasıdır. Bu iş iki türlü yapılır:

Kolayı: Bana bir ceza kanunu, terbiye sistemi lâzım.. Çağdaş milletler arasında en ileri hangisi?.. Filânı.. ondan alırım.

2) Zoru: a - ceza veza terbiye siste- mini, millî tarih boyunca, kaynaklarına ka- dar inceleme...

b - Ceza veya terbiye sistemini, yakın ve uzak milletler tarihinde inceleyerek ve- rimleri hakkında mukayeseler yapma...

c - Yeniye, millî tarihimizdeki içtîmaî müesseseler üstüne ekleme...

Herhangi bir içtîmaî müesseseyi, başka bir yerden kopya edivermek vakıa kolaydır. Kola ydır ama, her taklit iş gibi, bunun da

hiçbir değeri yoktur. Fakat zararı pek çok- tur. Çünkü:

a - Millî müesseselerin tarihi yok olur.

b - Eğretidir, köksüzdür. meyva ver- mez.

c - Cansızdır, mankindir.

İçtîmaî müesseseler, millî tarihe, gele- neğe dayanırsa; Canlıdır, diridir, meyva verir.

İşte her zaman, her yerde. (Yeniler- - Eskiler kavgası) bundan çıkar.

İhtiyarlar, eski prensiplerden ayrılmak istemezler, Gençler ise: « eskide keramet olsa Bat pazarına nur yağar » filân millete bak, işleri nasıl fıkırında.. Bizde onların prensiplerini alalım derler.. Alırlar.. Alır- lar ama, işlerin iyi gittiği görünmez..

Bunları (al aşağı) ederler. yeni gelen- ler de, bilmem nere malı yeni prensipler alıp getirirler. Ötekiler hep « Bat pazarı » na dökülür.

Burada ihtiyarların kabahatı şudur: Eski prensipleri, yaşanılan güne göre can- lı tutacakları, dinamik bir yön verecekleri yerde (taşlaşmış) bir şeyi işe yarar san- maları..

Gençlerin kusuru da şurdadır: Filân yerin filân prensibi, oradaki kökünden, yani, millî tarihinden sürmedir. Orada canlıdır. Ama başka yere götürürse, kıvrır kıvrır açılmış bir bahar gülünü koparıp ta başka yere dikmeğe benzer. Prensipler, millî tarihten sürme, canlı olmadıkça, gençlik te para etmez, ihtiyarlık ta para etmez. Bu işte mesele, yaşta değildir. Prensipleri millî tarihten çıkarmadıkça, iş- lerin başına yaşlılar da gelse odur, genç- ler de gelse odur.

Diri olan, ancak millî tarihten sürme olandır. Ötesi çörcöptür. Canlıyı bulalım, ona sarıalım.

Taklitçiliğin de, ölmüş ve taşlaşmış mazinin de kıymeti yoktur. Tarihimizde biz içtimai hayatımızı canlandırmak istedikçe hep maalesef taklide baş vurmuşuzdur. İlk batıya baktığımızda Damad İbrahim Paşanın yapmak istediği yenilikler hakkında Cevdet Paşa şöyle der: « Ol asırda, devleti alıyece bir yeni medeniyet yoluna girmek ve Asakiri muallime tertip edilmek etkâri zuhur etmişti. Lâkin işin başından başlanmayup kuyruğundrn tutulmuş, binanın temeline bakılmayup sakafın nakşına özenilmiş, yani Frengistanda münteşer olan fennin ve sanayinin neşri fericine himmet olunmak lâzım gelirken enharı medeniyetin getirdiği hass-ü hâşak-i israf-ü sefahate aldanılmış idi. - Cevdet tarihi, c. I, s. 97 »

Ziya GÖKALP'ta şöyle der: « Bizim için muasırlaşmak demek, Avrupalılar gibi dritnavtlar, otomobiller, tayyareler yapup kullanabilmek demektir. Muasırlaşmak; şekilce ve maişetçe Avrupalılara benzemek değildir. Ne zaman, malûmat ve mesnuat iktibas ve iştirası için Avrupalılara ihtiyaçtan mustağni olduğumuzu görürsek o zaman muasırlaşmış olduğumuzu anlarız.

Asriyet ihtiyacı, bize Avrupadan, Yalnız ilmi ve ameli aletlerle fenlerin iktibasını emrediyor. Avrupada dinden ve miliyetten doğan, binaenaleyh, bizde bu membalardan tahrisi lâzım gelen bir takım manevî ihtiyaçlarımız vardır ki, aletler ve fenler gibi, bunların da garptan istiaresi iktiza etmez.

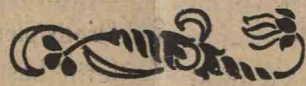
Durkheim'e göre: Ahlâk. Hukuk Siyasîyat Mantık. Bediîyat, İktisadiyat gibi müesseselerin cümlesi dinden müştaktır. Bu dallar köklerini dinî bir membadan bulmakla zinde bir feyze, feyyaz bir zindeliğe mazhar olurlar. Türklüğün mazisi tetkik olunsun: Görülecek ki, birbirine ittisali olmıyan birçok tarih devreleri yaşamışız. Tekamülden doğma müesseselerimizi, tarihi ittisallerini temin ederek, canlı an'aneler haline sokacağımıza bunları bir tarafa atarak her ülkeden (tarihsiz, an'anesiz kaideler) suretinde müesseseler, almışız. Ziya Gökaltpl TÜRKLEŞMEK, İSLÂMLAŞMAK, MUASIR LAŞMAK S. 9, 10 »

Bu prensibi göz önünde tutamamak, birçok yıl, emek ve servet kaybettirerek, yalnız yükselme mabedinin, salma divarları çevresinde döndürtür,

Milli tarih !.. Her şeyin anası sensin.. Ne mutlu sana tutulabilene.. Ne mutlu senin derinliklerine dalup şehdaneler çıkara-bilen dalgıçlara !..

İçtimai müesseselerin tarihi ittisallerini bulup kaynaştıran, ve bunları milli tekâmül-den doğma müesseseler haline getirmeğe yardım eden dalgıçlar, kendi milletine, ve dolayısıyla insanlığa büyük hizmet etmiş sayılırlar. Her millet, kendini taklitten kurtaracak böyle dalgıçlara, dünyanın yeni dökümlere döküldüğü bu günde, her zaman-kinde daha ziyade muhtaçtır.

R. B.

Eğitim, Öğretim

OKUMA ZEVKİNİN VERİLMESİNDE BAZI TFKNİK KAİDELER

Vedide Baha PARS

Geçen sayıda okuma zevkinin öneminden bahsetmiştik. Bu yazımızda da, okuma zevkinin verilmesinde rol oynıyan bazı teknik kaideleri anlatmağa çalışacağız.

Bu alanda yapılan Ruh Bilim araştırmaları bize çok faydalı ip uçları vermiştir. Vaktiyle okuma mekanizmasını kavrayabilmek için alfabeyi öğrenmenin kâfi geldiği zan olunurdu. Fakat bu gün biliyoruz ki dilin birimi harf değil, kelime hatta cümledir. Okuma esnasında gözlerin fotoğrafı alınarak nasıl hareket ettiklerinin tespit edilmesi bize göstermiştir ki gözler bir satır üzerinde gayri muntazam, fekat az çok ahenkli atlamalar. İyi okuyucularda bu atlamalar büyük fasılalarla olduğu gibi duraklama müddeti ve gerileme hareketleri de azdır. Kötü okuyucularda bunun zıddı vakidir. Okunulan şeyin cinsine göre gözlerimizin bu i'tiyadı taayyün eder. Eğer çocuk daima seviyesi üstünde ağır parçalar ve yahut belenmesi gereken Matematik, Tarih, Coğrafya v. s. gibi kitapların okunmasına sevk edilirse gözleri iyi bir okuyucunun i'tiyatlarına sahip olamaz. Bu i'tiyatlara sahip olamıyanlar ağır okumak zorunda kalacaklarından çabuk yorulur ve okumaktan vaz geçerler. Okulların gayesi gençliğe sadece bilgi vermek olmaktan ziyade iyi çalışma vasıtaları ve i'tiyatları vermektir. Binaenaleyh ilk okuldan i'tibaren harfi değil, kelime ve cümleyi kavratmak, daha büyük sınıflarda sadece bir okuma kitabı üzerinde seneyi geçirmekdense o seviyede

okunması faydalı olan kitapların listeini hazırlayarak bol bol okumalarını sağlamak suretiyle hem bu iyi i'tiyatları vermek, hem de fikir ve duygularını genişletmek, aynı zamanda okumak i'tiyat ve zevkini vererek ilerde boş zamanlarını kitap ile geçirmek alışkanlığını vermiş olmak bakımından faydalı ve zarurî bir hareket olur. Ortaokulda Türkçeye fazla yer verilmesinin sebeplerinden belki en mühimi talebeye iyi okumak metodlarını şuurulu bir şekilde elde etmek imkânlarını vermektir. İlkokul, çocuğa okuma san'atını kavratır. Orta okul da bu san'atın çeşitli kolları olduğunu öğretmelidir. Bir talebe okunacak şeylerin bağzısının sür'atle geçilmeğe, bağzı kitap veya kısımlarının üzerinde dikkatle durulmağa değer olduğunu bilirse kitaplardan lâyikiyle faydalanma metodunu kavramış demektir. Ekseriya ilk paragrafın ilk cümlesi üzerinde saplanıp kalmak kötü bir alışkanlıktır. İlk cümleyi anlamayan okuyucu, ikinci, üçüncü ve daha sonraki cümlelerin yardımıyla birinciye pek alâ anlayabileceği halde duraklaması zekice okumağa mani kötü bir i'tiyattır. Fakat dil öğretiminde çözümleme metodu ekserya bu hali doğurur.

İyi bir okuyucu olmak ve okumadan zevk alabilmek için göz hareketlerinin iyi alışkanlıklarından maada rol oynıyan ikinci bir amil de heyecanlarımızdır. Genel Ruh Bilimden pek alâ hatırlarız ki heyecanı duyumlarla izah etmek mümkün değildir. İki insan tamamiyle aynı manzarayı görebilir; faraza, hadise ile ilgili olan birincisi

dehşetli ıstırap duyduğu halde diğeri lâkayt kalabilir. Görülen şey aynı olduğu halde duyulan şey tamamiyle başkadır. Duyumlar ve algılar duyu organları vasıtası ile dış âlemden geldikleri halde heyecanlar içimizden, sübjektif âlemimizden koparlar. Küçük yaşlardan itibaren aldığımız bütün duyum ve algılar heyecanlarla beraber girer. Meselâ yiyecek şeyler karşısında muayyen ve zarurî aksülamellerin yapılmamasına pek de imkân yoktur. Bu aksülamellerle beraber bir heyecan yahut şuurlu bir arzu hasıl olur. Tatmin olunursa haz, olunmazsa elem duyulur. Şu halde heyecan tamamiyle ferdin yaptığı bir aksülamel olarak izah olunabilir. William James'e göre halk arasında kabul edilmiş olan heyecan hakkındaki izah doğru değildir. Yani insan havadis alıp-üzölüp-ağlamaz, havadis alır-ağlar ve üzülür. Yani ruhsal bir olay olan heyecanın doğması için evvelâ vücudumuzda bağzı değişikliklerin olması heyecan halinin husule gelmesini mucip olur. İfade ediliş tarzına göre garip gelen bu fikir daha sonraları yapılan Ruhbilim araştırmalarında da teeyyüd etti. Duyu organlarımızdan aldığımız çeşitli uyarımlara vücudumuzun çeşitli hareketleriyle cevap veririz. Çenelerin kırılması, yumrukların sıkılması kasların bir cevabıdır; göz yaşı ve tükürük bezlerinin salgıları heyecanlarla beraber hasıl olur. İç organların kaslarında da değişiklikler vukua gelir, meselâ soluk alma ve kalp çarpmasında olduğu gibi. İç salgı bezleri'nin ifraz-

inir sisteminde önemli roller oynar. İnsan tabiati dış âleme karşı daima aksülamel yapar bir vaz'iyettedir.. Heyecan hakkında bu genel bilgi, okuduğumuz şeylerden aldığımız hoşluk yeya nahoşluk duygularının neden husule geldiği hakkında bizi aydınlatmaktadır. İnsan okurken muharririn duygu ve düşüncelerine karşı bir yakınlık duyarsa hoşlanır, duymazsa sıkıntı gelir ve okumağa devam etmek istemez. Dikkat ve muhakeme de dolayısıyla bu duy-

guların te'siri altındadır. Şu halde okumaktan zevk alabilmemiz için yaşımıza, alâkalarımıza, fikir ve duygu seviyemize cinsiyetimize hatta zemin ve zamana göre eserler okumamız gerekmektedir. Bu cihet hesaba katılmadan gelişi güzül teşvik, gençlerin çoğunda okumağa karşı bir soğukluk uyandırmakta ve netice itibarıyla geniş mikyasta okumağa mani olmaktadır. Birkaç sene evvel İzmir İlkokulları öğretmenleri arasında bir gurup elde mevcut çocuk kitaplarını inceleyerek sınıflara göre listeler yapmışlardı. Bu faydalı işin Ortaokul sınıfları için de yapılması gerektir. Orta-Okul birinci sınıf talebesi "İlâhi Komedi", "Doriyan Greyin Portresi", "Sinekli Bakkal" gibi kitabı ele alırsa okumak zevkinin ne dereceye kadar artacak veya eksileceğini tahmin etmek güç değildir. Halbuki Ömer Sayfeddin külliyyatında ve terceme eserler arasında aranıldığı takdirde bir tedricî sırasile, çocuğun kız veya erkek olduğuna göre, hususî alâkaları da göz önüne alınarak, zemin ve zamana uygun olmak üzere bir hayli iyi, faydalı ve zevkli kitap tasviye etmek mümkün olabilir. Lise sınıflarına kadar çocuk zekice yaptığımız murakabe ve kontrol altında iyi okuma i'tiyatlarına, okuma zevkine, varabilmiş ise lise sınıflarında istediği kitabı karıştırarak beğendiğini okumasını, iyi yetişmiş ise iyi kitaplar seçmesini bilecektir. Çocuğun geniş mikyasta okuması nispetinde okuma tekniğini kavrayacağı her ne kadar bir hakikat ise de gelişi güzel her kitabı ele alması yani anlayış ve duygu seviyesi üstünde kitaplar okumağa açılması bilhassa vaktinden evvel olgunlaşmış çocuklarda daha başka türlü te'sirler yapar. Gayet müphem olarak duydukları ve anladıkları his ve fikirlerin te'siri altında marazî denilebilecek haller gösterirler. Ukalâ olurlar. Duygu ve düşüncülerinde bulunması gereken berraklık ve samimiyyet yerine kendilerinin olmayan duyguların te'siri altında, yapmacık

olurlar. Şüphesiz bu hal de terbiyenin gayesi değildir.

Sessiz okuma kendimiz, sesli okuma da bir gurup içinde zevk verebilmek ve alabilmek için bir vasıta. Sesli ve sessiz okuma esnasında yukarıda bahsedilen göz hareketleri başkadır. Hareketler sessiz okurken daha çabuk, sesli okurken daha yavaştır. Buna rağmen ikisinin de hayatımızda yeri vardır. Sesli okurken sempati uyandıran şeylerden biri de okuyucunun telâffuz ettiği kelimeleri ile bu kelimelerin uyandırması gereken heyecanın da beraber gitmesini ve dinleyicilere geçebilmesini sağlamasıdır. Bu da sesin iniş çıkışı, ellerin, yüzün ve hatta bütün vücudun adelleri yardımıyla olur. Meselâ ilkokul üçüncü sınıflarda istiklâl marşını şiir olarak veya bir iki sınıf yukarda "İtri"yi okutmağa çalışmak doğru olur mu? Bu seviyedeki çocukların duyumlarına ve şüphesiz duyurmalarına imkân yoktur, ister yazıda ister okumada olsun insan ancak duyduğu şey'i duyurabilir. Her yaşta insan kendisine, aldığı telkin ve göreneğe göre pek çok şey-

ler duyabilir. Biz öğretmenler, anneler ve babalar bu cihetleri göz önünde tutarak, çocuğun inkişaf seviyesinden başlayıp yavaş yavaş değişen alâka ve kabiliyetlerine göre kitap, şiir, hikaye, temsil, v. s. tavsiye edebilmek için kendimiz mevcudu inceleyelim, her zaman olmamız lâzım geldiği gibi saburane tavsiye ve murakabelerimizle çocuğumuzun, güzeli, iyiyi, doğruyu sevmesini ve bunları okumağı bilmesini ve istemesini sağlayalım.

Bilen borçludur. Bu davada rolü mühimdir. Bilmiyenlere her fırsatta öğretmek, iyi öğretmek kitap tavsiye edebilmek için okumak ve başkalarını okumağa alıştırmak ulusal bir ödev ve en büyük bir zevktir. Okuma ihtiyacı bir zevk ve okuma zevki bir ihtiyaç olacaktır.

V. B. P.

ESİR

Bir hasret uyandırır bende acı ve derin,
Ne zaman görsem ufka yol alan bir treni.
Gittikçe uzaklaşan sesi tekerleklerin
Özlediğim iklimin yadiyle çeker beni.

Madem ki bu varlığın her lâhzesi bir veda;
Gezseydim yaşadıkça, rüzgarlar gibi dağ, dağ...
Geçseydi senelerim uzlet dolu yollarda,
Açılsaydı gözümde ufuklar yeni, yeni.

Kartal kanatlarında gerilidir hevesim,
Kartal çığlıklarına armağan oldu sesim.
Bir siyah bulut gibi, üzerimden her mevsim
Sürüyor esir olmuş bir ömrün günlerini...

Macit ARAY

Hayat ve San'at

İZMİRİN KIZI : A Y H A N

Asım KÜLTÜR

Arkaya kalmış yıllar içinde, günün birinde, bir anne yedi yaşında bir çocuğunun kolundan tutarak, İzmirin sahil mahallelerinde bulunan geniş bahçeli bir İlkokula getiriyor. Çocuk o zamana kadar, uzaktan seyrettiği, hat-ta zaman zamam içine karışmak arzu-sunu duyduğu bu binada korkak, mü-tecessis ve heyecanlıdır. Başöğretmeni o-nu seviyor. Orada bulunan öğretmenler seviyor. Sınıf öğretmeni bu küçük ço-cuğun sınıfa girdiğini görünce, her ye-ni gelen öğrenciyi takdim ettiği gibi onu da, çocuklara hitaben:

— Bak, sınıfınıza yeni bir arkadaşınız geldi: Adı AYHAN' dır aranıza alınız.

Ayhan daima heyecanlı, gösterilen sıraya oturuyor.

O, artık yeni bir dünya içindedir. Birçoklarını tanımadığı, sokakta kendileriyle konuştuğu, seviştiği, oynadığı arkadaşları arasındadır. Fakat burada kendisi için yepyeni bir hayat başla-mıştır; eskisi gibi serbest değildir, an-nesi yerine başka bir bayan geçmiştir; Bu da müşfiktir. fakat başka sözler söylüyor, ve orada bulunanlardan başka şeyler istiyor.

Ayhan, gümgeçtikçe yuğrulan bir hamur gibi bu hayata alışıyor. Onu di-ğer arkadaşlarından ayıran bir vasıf beliriyor: sesinin güzelliği...

Diğer derslerde bir özelliği olmiyan, normal ilerlemeler gösteren Ayhan'ın, müzik derslerinde, çeşitli çiçeklerden

yapılan bir bükette en güzel bir çiçek gibi, arkadaşlarının seslerine karışan sesinde, kendini belli eden, beğendiren aratan bir özellik, billûri bir hal var-dır. Bu, derhal dikkati ve takdiri üze-rine topluyor. Bu ses küçük Ayhan'la birlikte yıllar içinde artıyor, güzelleş-iyor, ve daima daha fazla tesirli olma-ğa devam ediyor. Ayhan, İlkokulu bi-tirdiği vakit herkes onu sesinin güzel-liğiyle tanıyor.

++

Bu dünyaya geliş herkes için bir tesadüf eseridir. Ve kâinatta hiçbirşey tesadüfün oyuncağı değildir. Aşağı yu-karı aynı kuvvette, aynı vasıfta bir milyon koşucu arasında kimin galip geleneğini tayin edebilmek, tabiatın da kudreti ve zekâsı dışındadır, ve dün-yaya gelmek nasıl bir tesadüf eseri ise istidat tohumunun biteceği bir sosyal saha bulmak ta okadar güçtür. Hayat-ta pek ender insanlar buna kavuşurlar ve pek nadiren istidatlarının en olgun anında kaderleri karşlarına çıkararak ve istidatlarıyla elele vererek onları gitmeleri gereken aydın ve gerçek yo-la sevk ediyorlar. Ayhan okulu bitirdiği vakit, KONSERVATUVAR da açılmış bulunuyordu, ve onun kadar buna lâ-yık yoktu. Kaderi onu gitmesi gerek-li yola götürdü. Oraya girmek, onun için takdir edilmek oldu. İstidadı, İlk-baharda açmağa başlayan bir çiçek gi-bi rengini, şeklini, kokusunu göster-meğe başlamıştı.

**

Ayhan, konservatuvar yıllarında İz-mire geldiği, herhangi bir toplulukta bulunduğu vakit, bir şey söylemesi için yapılan bütün ısrar ve ricalar karşısın-da sıkılıyor, üzülüyor, yüzü kızararak, heyecanla :

İzmirin kızı AYHAN AYDAN

- İkinci gelişimde söz veriyorum, mu-hakkak söyleyeceğim.. Muhakkak.. İn-anınız diyor, ve hiçbirşey onun söyle-memek ısrarını yenemiyordu. Fakat bu ikinci defalar, daima birinci defalar gibi gelüp geçiyorlardı. Meğerse, bu susma, bu ısrar ve nazikâne redetme temayülü bir duyguya dayanıyormuş. O, muayyen, küçük, sahası dar bir topluluğa değil, bir İzmir kızı olmak hasebiyle, bütün İzmiere hitap edecek, yahut bütün İzmir, sesinin kudretiyle heyecana getirecek, ona san'atın eşsiz, zevk ve zaferlerini yaşatacağı. O, bir çeşme gibi değil, bir sel, hem coşkun ve taşkın bir sel gibi akacaktı.

**

Koyu bir duman gibi karanlığın her tarafını kaplıyarak, zayıf elektrik lâm-balarının yıldızlar gibi parladığı sıcak Ağustos gecelerinde, DEVLET KON-SERVATUVARI OPERASI, uyuyan bir vücutta çarpan bir kâlp gibi, İz-mirin durgun hayatına, sıcaklığın donuk ve durgun bir hale koyduğu ruhlara hayat, kuvvet, neşe ve hareket veri-yordu.

Derinden gelerek etrafa bir alev gibi yayılan orkestra'nın çeşitli ahengi arasında, sahneden itibaren yükselen banklarda, olgun bir salkım daneleri gibi, başlarından başka bir şeyleri far-kedilmiyen binlerce gözlere hareket, renk, duygu, sevdâ, ıstırap, ve intizar intibaları gönderenlerin arasında, bel-ki en başta AYHAN' ın varlığı, san'at kabiliyeti vardı. Operalarda, bilhassa, MADAMA BUTTERFLY' da, âşık ja-pon kızının o ateşli intizar ve sonsuz kederini yaşatan ruha giren, yahut o ruhu el ile tutulacak şekilde canlandi-ran değerli artistin jestleri ve sesi, bütün İzmirliğin gönüllerindedir. Ar-kadaşları arasında, onu da doya doya dinledik.

İzmir, bu memleketin ilk operasına en büyük artistlerden birini vermekle iftihar eder. Bu yurdun yetiştirdiği eş-siz yemişleri, üzümleri gibi kızları da eşsizdir. 2500 yıl önce vücut güzellik-leriyle, dâhi yunan artistleri karşısında, yunan ilâhlarına örnek olan, ve Atina-da, filozoflara felsefe ve san'at dersi veren EGE KIZLARI, bundan sonra yurdun san'at hayatında, yaratıcı ilâh-lar olacaklardır. AYHAN bu san'at perilerinin ilkidir.

A. K.

Görüşler

İZMİR ŞEHİR TİYATROSU

Kemal Kâmil AKTAŞ

Ötedenberi İzmir'in büyük bir eksigi olarak göze batan "İZMİR ŞEHİR TİYATROSU", konusunun ele alma zamanını iyi tayin eden Belediyemiz, bu hayırlı işe başlamış bulunuyor. İzmir gibi medenî ve ileri bir şehirde, daima büyük bir noksan gibi görünen Şehir Tiyatrosu, her İzmirlinin üzerinde hassasiyet ile duracağı bir mevzu olduğunu kabul etmek gerektir. Bence İzmirde Şehir Tiyatrosu demek, başlı başına Tiyatro binası demektir. Şehrin plânında, yeri işaret edilecek bir mahalde, modern ve her türlü dekor ve aksesuar'ı tamam bir Tiyatro binasının yükselmesi lâzımdır. Bina içinde zengin bir sahne, konforlu hol kadar iyi bir kütüphane, elbet mükellef bir istirahat salonu ile büfe düşünme gerektir.

Böyle, İzmir şahrine lâyık ve modern bir Tiyatro binasının, "E. S. H. O. T.", idaresinin şubeleri gibi başlı başına bir idareye sahip olması lüzumu vardır.

Tiyatro idaresi; Bina içindeki kütüphane ile sahnedeki dekor ve kıymetli kofumlerle, bütün garderoibu mes'ul bir müdürle idare ederken, belki san'atkar yetiştiren küçük bir Konservatuvarla da alâkalanacak, piyeslerle, provalarla da meşgul olma lüzumunu duyacaktır.

Evet, İzmirde Şehir Tiyatrosu demek, Tiyatro binası demektir. Halk dibinde doluşan belîğ manalı bir sözü hatırlıyorum: (*Sende Bal bulunsun, arı Bağdattan gelir*)

Evet, Şehirde, muazzam ve modern bir Tiyatro binası yükselsin, her şey onun etrafında kendiliğinden belirecektir. Belediyemiz bu amaca şimdiden KÜLTÜR PARK içindeki teşebbüsleriyle adım atmış ve işaret ettiğim noktaya, oradan yürümüğe başlamıştır.

Tiyatro, bedayiin bir araya toplandığı canlı bir sahnedir. Orada şiiri, hayal; hayali, hakikat; müziği, renk; her türlü duyduyu realite ile elele, kolkola oynuyor görmek mümkündür. Bence tiyatro demek önce bina, sahne, aktör; sonra piyes demektir. İzmirde mükellef bir tiyatro binası yükselirken önünde duracak, *Sende bal bulunsun, arı Bağdattan gelir.* diyeceğim.

Belediyemize muvafakiyetler dilerim.

K. Kâ. A.

İZMİR

Dün kadifekaleden bakıp dedim ki: Şiir
Ve güzel adına ne varsa, sende, İzmir
Beni sana bağlayan hudutsuz bir sevgidir.
Çoktan hayranlarına katıldım ben de İzmir.

Ruhu okşayan adın ne diyarlar aşılıyor,
Sevgin, hasretin nice gönüllerden taşıyor,
Bir kat daha güzelsin, değil mi ki yaşıyor:
O güzeller güzeli senin sinende, İzmir..

Süleyman SEVGEL

Geçmiş Günlerde

ESKİ MANİSANIN AŞKI

Sıtkı Şükrü PAMİRTAN

Tarihteki Manisa, yalnız millî azamet ve ihtişamın değil, aşk ve sevginin de mu-kaddes bir vatani olmuştu.

Padişah Sultan Murad'ın bir gönül kadını için Kan ağladığı bu yerde, bir vakitler Manisanın güzelleri ve güzellikleri uğrunda Panayirler kurulur, Ayazmaların "Yedi kızları," için büyük oyunlar yapılırdı. İmaretler Akaretler, Manisanın güzel Sultanları için kesilen kurbanlarla Kutsileşirdi. Manisa dağından AKPINAR denilen esrarlı köşeye asırlardanberi dikkatle baktığı söylenen esâtiri "Bereket İlâhı,"nın oraya gömdüğü altınlar bile Ayazma güzellerinin günah çıkartmalarından toplanmıştı.

Çocukluğumuzun birçok efsaneleri içinde Kulaklarımızda çınlayan güzel hikâyeler vardır. Bunlardan bazıları gelmiş geçmiş devirlerin şanlı ve azametli hatıralarını anlatır. Büyük Sultan Fatih'in anası "gülfem Sultan,"ın bir mabude-i hüsn-ü aşk denemek kadar şöhret salan güzelliği karşısında: "Dil esir-i- aşk iken neyleyim seyri Mesiri," diyen perestîşkârlar meydana çıkmıştı.

O zaman "GÜLPEMBE," suyunun başında Hayyam'ın Toprak testisinden Şarap içen murid'ler "Dilşikâr Kadın,"ın kubbeli hamamlarında gönül âyinleri yaparlardı. Her bahar, "ÇAYBAŞI," deresinin renkli lâleleri içinde "Akmeşcit," haftalarını Tak-tis eden dervişler aşka gelirler, orada ateş vücutları ile "Akbaldir," haftasını açan Yedi Kızların gümüş şamdanlarını söndürerek, baş rahibelerini bile günahkâr ederler, ve gizli yapılan günahların işlenmemiş sayılacağına inandırılırdı.

HOROZ KÖY'deki "Kara Kız Ayazması,"nda, dilber Rum Kızlarıyla sevişen SARUHAN OGULLARI, at üstünde Cirit oynuyarak Sultan Camisinden mesirler kapırlar, ve seven asla unutmaz şarkısı ile Manisa dağlarını çınlatırlardı.

Saymakla bitmez Manisa mabetlerinin yüksek Kubbeleri altında herbiri, bir güzel için tanrıya el açan gönül mahkûmlarının içli duaları çınlardı.

Sarı Selim'in oğlu "Üçüncü Murad,"ın iki minareli (Muradiye Camisi) Zehra Sultanı seven Mimar SİNAN'ın aşkından meydana gelmiş ve Manisa güzelleri namına Şükriye Sultan'ın hediye ettiği altın mala ile mihrabı sıvanmıştı.

O, Mimar Sinan ki, çıraklık, Kalfalık ve ustalık devirlerinde bu eserlerini yaratır-ken, Manisanın o gizli mabudesini seviyordu.

Mevlevî dergâhlarındaki ermiş âşık-klar "Bezmi Simâ,"da vecde gelerek dönerler-ken, Süzan Sultan'ın benli vazosundan yudum yudum mey içerek "Yedi Kızlar"ın herbirinden her gece bir nasip alırlardı.

Bunun için Manisanın Kadınları ve Erkek-leri pek ateşli idiler. Büyük sarayların kalın divarlarından kaçarak GEDİZ'in durgun sularında yıkanan billûr'dan Larisalar, buhurdanlı Despinalar, mesirli Dilşikârlar, ateşli Süzanlar, yosma Zehralar, Şükriye Sultanlar, o koca Manisa dağının kızgın Kayaları içinden alevler çıkaran büyük aşk kadınları olmuşlardı.

**

Ne vakit Manisaya gitsem, şehrin tarihi sokaklarında ve ulu mabetlerinde, eski âyinlerin uğultularını duyar gibi olurum.

Ne zaman, Manisa dağına baksam, Temmuz güneşi altında yanan sert kayaların üstünde, O güzel kadınların ateşli göğüslerinden çıkan alevleri görür gibi titrerim.

Artık ne "Ayni âli," mezarlığında yatan "GÜLFFM," Sultanın coşkun sesi çınlıyor, ne de İmaretleri, Akaretleri ile Manisanın fakirlerini doyuran "Dilşikâr Kadın,"ın

M Ü Z İ K

KUARTET KONSERİ

Geçen ay İzmir Halkevinde güzel iki (Yaylı sazlar kuarteti) konseri dinledik. Klâsik müzik en zor ve aynı zamanda en güzel bir örneği olan (Yaylı saz kuarteti) saf müzik dediğimiz sınıfın başında gelen bir kısımdır. Aynı aileden dört sazın bir parçayı çalması, aynı hissi taşıyan dört arkadaşın tatlı bir konuşmasını andırır.

Cumhurbaşkanlığı filârmoni orkestrası sanatkarlarından viyolonist Bürhan Duyal, Fethi Kopuz, altist Zeki Bergören, çelist Enver Kakıcıdan mürekkep olan yaylı sazlar kuarteti işte bu havayı yaratmıştır.

İki senedenberi, birlikte çalışan ve konserlerini arasıra radyoda dinlediğimiz bu sanatkarlar, iki akşam Halkevinde müzik-sever bir kitleye repertuarlarının en güzel eserlerinden: Haydn'ın R. Majör, Beethoven'ın Do minör, Antonin Duoz:k'ın For majör kuartetlerini büyük bir başarı ile çaldılar. Eserlerinin hepsi de, her parçası da o kadar güzel idi ki birini diğerine tercihe imkân bulamıyoruz. Haydn, Beethoven'deki akıcı melodili, dolgun armoni, Du-

merhameti görülüyor. Minareler ve mabetlerle süslenen güzel Manisanın ne çamlıklarında, ne ayazmalarında gönül çeken aşıkların mukaddes ateşi yanıyor.

Bir gün, o esrarlı Manisayı hayalimden olsun canlandırmak için, Çaybaşındaki Zehra Sultan'ın fağfurdan köşkünde, mesut bir gecenin unutulmaz rüyasını görmüştüm Yağmurlu, fırtınalı bir gecede üzerimden yağmurlar sızan asker kaputlu bir subay gibi sevgilime koşarken, arkadan bir ses, bana: Manisanın asil yüzü, güzel ve muhteşem bir kadını sordu.

Bir vakitler, rüzgâr saraylarında gönül-deñ sesler yaratan, O mesirli ve esrarlı Manisa güzelinin artık "Valide Sultan," in türbesinde yatğını, söyledim.

ojakdaki orijinal melodiler, parlak final, hepsi ayrı ayrı bir şaheserdi. Umumî olarak kuartetin çalış tarzı çok güzeldi. Başlangıçlarda beraberlik, Piano-forte-lerde hassasiyet vardı Seslerin açılış ve kapanışlarına müzik tabiriye (Cresendo)lara titizlikle riayet ediliyordu. Yavaş bir sesle başlayan bir parçanın bir aralık kuvvetlendiği, sesi dalgalarının muhtelif seviyelerinde dolaştığı kulaklara cazip bir şekilde çarpıyordu Bu kuartetin bir hususiyeti kemanlar, altı, viyolonselini aynı yumuşak tonaliteye sahip olmasıydı. Hiç bir haşın ses duyulmadı.. Aletlerde yer değiştiren melodiler diğer rafakat kısımlarının muntazam ve Pi-yano olarak akompanyömanına dayanıyor, birinci kemanda başlayan bir melodinin sırasıyla ikinci keman alto, viyolenselde yer değiştirdiği zevkle takip ediliyordu. Konser dinleyicilerin coşkun alkışlarıyla karşılandı ve takdir edildi

Sanatkarları tebrik eder ve daima başarılar dileriz.

FAİK ONURAL

Bir gönül mahkûmu gibi mırıldandı :

— Ah nerede o, tarihin kucakladığı Manisa Güzelieri!..

Nerede o, bir gecenin esrarı içinde kaybolup giden, siyah gözlü uzun kirpikli Zehra Sultanım!..

Ne yazık ki, sabah ezanları okunurken gizlice sevdiklerinin koynundan ayrılan Saruhanogulları, hepsi bir rüya oldu..

Ve sonra da kır atını mahmuzlayarak Alaşehir'e doğru kayboldu, gitti.

S. Ş. P.

Kendi Kendimizle

ARTİSTİK BİR RUHTA NELER VARDIR

Behzat MİNEZ

Artistik ruha sahip olanlar; yalnız sahnelerde rollerini beğendiğimiz, sinemalarda hünerlerini seyrettiğimiz, operalarda şanlarını, Konserlerde çaldıkları aletlerin tatlı nağmelerini dinlediğimiz, çeşit çeşit renkleri birbirine yedirerek veya sadece karpizgilerle yarattıkları tablolarını tamaşa ettiğimiz, yazı ile şiirlerini okuduğumuz, kulaklarımızla belâgatlarını dinlediğimiz san'atkârlar değildir. Artist unvanını kazanmış olan bu insanların bir kısmı tam bir san'atkâr ruhuna sahip olmyabilirler de... tesadüf onları o işe sokmuştur, teknik ve çalışma; eserlerini, Hünerlerini seyredeceğimiz bir hale getirmiştir. Mamafi bu saydığımız olanlarda çalışanların çoğunun artistik ruhdan mahrum olmadıklarını kabul etmememiz için de bir sebep yoktur.

Bir de, faal olmyan, seyredici vaziyette kalan bazı kimseler vardır ki güzel SAN'ATLAR meşgaleleri dışında olduğu halde artistik ruha sahiptirler. Bunların bazısı doktor, bazısı avukat, bazısı öğretmen, bazısı tüccar, bazısı memurdur. Etrafımızda, dilenci, serseri olarak gördüğümüz bazı bedbahtlar da artistik ruhtan mahrum olmyabilir.

Bu yazımızda: Seyrettirici olsun, seyredici olsun; aktif olsun, pasif olsun, artistik bir ruhta neler vardır? Bunu tespit etmeğe çalışacağız..

Artistik bir ruhta en bariz vasıflar: Heyecan, Hassasiyet çokluğu ve hayal bolluğudur. Şarkı söyleyerek geçen bir kıt'a onun gözlerini yaşartır, tatlı bir müzik onu enginlerde gezdirir, tabiatın orijinal güzellikleri karşısında kendinden geçer. Hepsinde de muhayyalesi faaliyettedir O, gecenin sesizliğinden ses, karanlığından renk alır, Dimağı daima faal, içi çok zamanlar fırtınalıdır. Neşesi az, istirabı derindir. Fakat bir defa güldü mü tam güler, kahkahası vurdum duymazların sık sık fırlattıkları cırlak kahkahalara hiç benzemez, istirap duyarken olduğu gibi gülerken de gözlerinden yaş gelir.

Herşeyi, benliğinden çıkardığı bir Tüle bürerek seyrederek, ve seyrettiğinde yalnız kendini, kendi duyusunu, kendi içini görür. Aşkında başka derinlik, kederinde başka bir Hüzün vardır.

İnzivayı sever, fikir ve sanat konuşmalarından zevk alır. Görüştüğü insanlar, ekseriyetle yaratılışına uygun olanlardır. O, artistik ruhta olmyanları sevmediği gibi diğerleri de ondan hoşlanmazlar. Aralarında mesafeler, iklimler tezatlar vardır. Biri hattı üstüva, diğeri sanki bir kutuptur.

Artistik ruhta olmyanların 25-30 yaşında elde ettikleri ruh istikrar ve sukunu, onun ölunceye kadar kavuşamayacağı birşeydir. Daima değişen bir içi vardır, esasen bir düzeyelikten hoşlanmaz, canı sıkılır.

Zekidir, fakat saf tanılr. Çünkü, zeki görünmek için ca'li ve sahte hareketlerde bulunamaz.

Haksızlığa karşı isyankârdır, ve bun ancak mücadele ile alt edeceğini düşünür. Başka vasıtalar bilse de onlara baş vurmaz. Ya mücadeleye girişir, yahut ta pasif kalerak üzüntü duyar. Böyle zamanda içi krater arıyan bir volkan gibidir.

Değer verdiği ve içinde yarattığı asil bir duygu için, kendisine bahalıya mal olsa da oğüne kadar elde ettiği bütün başarıları yıkar devirir. Bu halinden ötürü ona; "muvazenesiz", bazan da "akılsız" adam dendiği olur. Fakat o, bir pire için bir yorganı yakarken herşeyi, uğrayacağı her zararı önceden düşünmüştür. Böyle vaziyetlerde en büyük tesellisi "Canım böyle istedi, onun için böyle yaptım.." demesidir.

Artistik bir runu iyi idare eden en büyük kuvvet: Kültür ve hayat tecrübesidir. Kültürü ve hayat tecrübeleri kıt olan artist ruhlu bir insan hayat fırtınalarında çok sarsılır.

Artistik ruh yaratıcıdır. İşte bunun için ona (yapıcı-yaratıcı) manalarına gelen (ARTİST veya SANATKÂR) denmiştir.

-Sonu 16 nci sayfada-

Güzel Sözler

Çeviren : Behzat MİNEZ

Tenkit arzusu, bizi hakikatte çok güzel olan şeyler karşısında zevk ve heyecan duymaktan mahrum eder.

La Bruyère

Sevimli fakat kötü kitaplar dünyada en zararlı şeylerdir.

Louis Veuillot

Güzel bir kadın göze, iyi bir kadın kalbe hoş gelir. Biri bir zinet, diğeri ise bir hazinedir.

Napoléon 1. er

Kâlp rahatlığı insanların cennetidir.

Platon

Herşeyden şüphe etmek, veya herşeye inanıvermek, birbirine eşit öyle iki hal çaresidir ki bizi düşünmekten kurtarır.

Hanri Poincaré

Karşılıklı tesamuh, insanların dünyanın bir ucundan diğer ucuna kadar yaptıkları hataların yegâne ilâcıdır.

Voltaire

Şiir, ruhlar arasında gerçekten bir akrabalıktır.

Lamartine

K İ T A P

Ne gözlerimde acı, ne gönlümde şikâyet,
Beynimde bir yıldırım, içimde bir korsun.
Nâzil olacak diye Tanrıdan âyet, âyet,
Sen benim beklediğim kitaba benziyorsun

Adanıyor bir gönül tapındığı Hak için,
Yoluna harcıyorum otuz yıllık varımı
Yalnız seni okumak, seni anlamak için,
Elimle tutuşturdum diğer kitaplarımı.

Kafamda yer etmiyor, ne itikat, ne bir din,
Dileyen bir Tanrıya, dileyen Puta tapsın.
Gururlu varlığıyla iste karşımda kendin,
Huşûla başeğdiğim en mukaddes kitapsın

Ferit RAGIP

Hikâye

EMİN USTA

Nuri ERKOLDAŞ

Güneş doğuyordu. Emin usta, çizmesi- nin ayaklarına verdiği taze bir kuvvetle tepeden düzlüğe bakan çadırından çıktı. Cebinden çıkardığı düdüğü öttürdü. Şümen- düfer saatına baktı. Taş ve kum yığınları arasında sağa sola koştu. Ameleye: "İşi çabuk isterim ha!.. Ali, sen elini oynat.. Küreklerin üstüne dayana dayana saplarını eğrilttiniz..", diyordu. Bunlar yol inşasında çalışan işçilerdi.

Emin usta, parçalanmış taşlara basa ba- sa "GEDİZ," köprüsüne doğru yürümeğe başladı. Bütün işçilerin toplandığı yol kah- vesine geldi. ceketini çıkardı, Kovadan Ali'n- nin döktüğü su ile elini yüzünü yıkadı. Kenarda avurdunu şişire şişire karnını do- yuran işçilerden biri:

— Vallahi Emin Usta, dümeni kırma- nın zamanı geldi. Senin kumun, taşın he- sabını yapan Veli bey, avantadan para verecekmiş gibi bu hafta yirmi kuruşumu kesti. İşim ayazdır. Bu aynasız, bir daha bana atmasyon yapmasın..

Emin Usta, doğru ve temiz iş isteyen bir adamdı. Bıyıklarını iki elinin parmak- lariyle bükerek:

— Bana bakasun.. Veli bey senin yirmi kuruşu kendilüğünden kesmüs değildir ha!.. onı ben yapmışumdur. işunu az yaptın, kesülmüştür yirmi kuruşun...

Mayıs ayının çiçek kokan bir akşamı idi. Ortalık kararmıştı. Ameleye sakacılık eden Mehmet "dah, dah..", diye katırını bayıra sürüyordu. Emin usta:

— Hayır ola Mehmet, bu vakit nereye gi- diyorsun?

Mehmet sustu, yutkundu, verecek ce- vap bulamadı. Nihayet tepeye, Veli beyin yanına gittiğini açıkladı.

Emin usta hayretle:

— Velü begün işi ne kü? Orada ne işleri varkü?

— Ne olacak rakı içiyorlar.. İzmirden ge- tirttikleri Altındış Esmayı oynatıyorlar.. Dün gece de bir başkası vardı.

Mehmede yol veren Emin usta, sezdir- meden onu takibe başladı. Tepeye gelince ne görsün: Zeytin ağaçlarının arasında, hayıtlar ve kargılarla yapılmış bir çardağın altında, altı kişi oturmuş rakı içiyorlar, ka- rı oynatıyorlardı.., Gölgesi ay ışıklarına karışan genç bir kadın, ensesine dökülen saçlarını sağ eliyle düzeltiyor, sol eliyle de bacaklarını saran ipek entarisini beline kaldırıyor, adımlarını sık sık atarak baca- gını oynatıyor, narin vücudunu bir ışık ha- vası içinde eğiyordu. Bağlamanın sesi, ışık dolu gecenin üstüne serpilen berrak bir su gibi yavaş yavaş zeytin ağaçlarının arasın- dan yamaçlara süzülüyordu. Kahveci Ali, yenice sigarasını arkadaşlarının dudakla- rına yerleştiriyor, "yaşa, yaşa!.. diye elle- rini birbirine çarpıyordu. Bu ince kadının ayakları tekrar canlanıyor, bu altı kişinin ihtirastan parlıyan gözleri önünde daireler çiziyordu. Yol kâtibi koştu: "İçelim bay- lar..", dedi. Kahve fincanları birbirine vu- ruluyor, kadın da kendisine uzatılan fin- canı içiyordu.

Emin usta gördüğü kimseleri aklına sığdıramıyordu, fazla duramadı, ayrıldı. Bayırı inerken kadının ince sesi kulaklarına kadar geliyordu :

Ben bir gül idim, kopardılar dalımdan

Genç yaşımda ayırdılar yarımından

Kim ayrılmış, ben ayrılmam yarımından

Genç kızların sürmeli gözlü, uzun saçlısı.

Ertesi gün Veli bey, güneşin terlettici sıcağında, cebinden bir defter çıkardı. Taş, Kum getiren arabaların giriş ve çıkışlarını yazıyordu. Emin ustanın öfkeli halini görünce:

— Hayır ola Emin usta!..

— Hayırdır. begüm. Yalnız kumlar noksandır.

— Bundan sana ne?.

— Bana mu nedir?.. Burası benden sorulur ha!.. Meyandozu da, taşaronu de benüm.. Ameleye :

— Birinci kümeden kaç kasa kum noksandır?.

— Üç...

— Beşüncüden?..

— İki..

Veli müthiş bir sıkıntı geçirdi :

— Allah aşkına Mühendise duyurma.. Sen bilirsin Emin usta.. Bu işte bir yanlışlık oldu..

— Ben bilürüm ha!.. Köpehoğlu, sen hırsızlık edesün, ben de buni göreyim ha!.. Senin gübü soysuzlardan işlerimiz bozuluyor ha!.. Emin usta hıncını alamamıştı. Bu esnada otomobille mühendis geldi, Emin usta Mühendise herşeyi anlattı.

Akşam paydozunda, ödemişli Ahmetle çadırına dönerken, İzmirden yeni gelmiş, yakaları henüz tozlanmamış, bu yol işiyle ilgili misafirlerle rakıya başlıyan Veli beyin şu sözü Kulağına geldi:

“Emin ustayı bıçaklatmalı!.., Bu sözü duyan Emin usta Veliye doğru yürüdü. Kendini gösterdi, hiçbirşey söylemedi.

Durdu, durdu, nihayet Ödemişli Ahmetle yoluna devam etti. yolda Konuşuyorlardı:

— Evlât ha, sen hiç Köpeh gördün mü ?

— Görmez olur mıyım hiç!..

— Köphü ekmekle beslesen, yıllar geçse de önüne bir kemüh atsan ne yapar?.

— Üstüne atılır.

— Ha, Ahmet!.. Mısır uninden Pahlava olur mi?

— Olmaz..

— Velü bey gibi Köpehlerden bu memleçete hayır gelmez ha!..

Emin usta “Artık işin hayrı kaçtı..” diyordu. Sabahleyin güneş ilk ışıklarını bir ayna gibi gösterirken, serin hava içerisinde Kargı sepetleri sıkıştırılmış bir otobüse bindi, dostlarına “Allaha ısmarladık,” tan başka birşey söylemedi. Ayrıldıktan sonra ona: “Namuslu adammış...,” diyorlardı.

N. E.

- 13 ncü sayfadan devam -

Hangi yaşta olursa olsun arzuları büyük, ümitleri çoktur Hayal inkisarları ümit ve arzularını köreltmez, mahiyetini değiştirir. Önün için, içi daima gençtir.

Artistik ruh samimidir. Harşeyi samimî görür. samimî mutalaâ eder. Derunen içtimai bir insandır. Kendisini beğenmelerini ister, Bilhassa bu halinden dolayı içtimaidir. Ailesini, yurdu, insanları sever. Hatta icap ederse onlar için canını bile verir. Tarihin büyük kahramanları, Medeniyetin ünlü simaları, içlerinde bu ruhu taşıyan insanlardır. Artistik ruh, mutlak Kemale yakındır. İşte bunun için, medenî memleketlerde sanat faaliyetlerine önem veriliyor. İşte bunun için bir ulusun değerinde (Güzel Sanat Eserleri), en baş ölçü olarak alınıyor.

Arabarında derece farkı bulunmak şartıyla, insanların çoğunu bu asil duygu ile mücehhez kabul etmek beşeriyet için en büyük tesellidir Medeniyet alanında ilerleyiş, modern terbiyenin insanların yetiştirilmesinde onadığı büyük rol, herhalde cemiyette “vurdum duymazlar,” in sayısını azaltmaktadır.

B. M

Türkiye İş Bankası'nın Küçük Cari hesaplar 1946 ikramiye plânı

Çekilişler : 2 Ocak, 2 Mayıs, 27 Ağustos, 30 Aralık tarihlerinde yapılır.

1946 İKRAMIYELERİ

2	Adet	A R S A				
1	«	3000	Liralık	=	3000	Lira
2	«	2000	«	=	4000	«
3	«	1000	«	=	3000	«
8	«	500	«	=	4000	«
15	«	200	«	=	3000	«
35	«	100	«	=	3500	«
100	«	40	«	=	4000	«
150	«	20	«	=	3000	«
250	«	10	«	=	2500	«

Türkiye İş Bankasına para yatırmakla yalnız para biriktirmiş ve faiz almış cın az. aynı zamanda talihinizi de denemiş olursunuz...

Memlekette tasarruf hareketinin inkişafına hizmet arzusunda olan

Osmanlı Bankası

Aile Sandığı Tasarruf Cüzdanı

Hesabına tevdiat yapanlara kur'a keşidesi suretile ikramiye tevziine karar vermiştir.

Kurallar senede 4 defa

12 Mart, 11 Haziran,

1 Eylül, 11 Ekim

tarihlerinde çekilir.

Sahip ve Neşriyat müdürü : Halkevi Reisi Dr. M. SAY

Basıldığı yer : CUMHURİYET BASIMEVİ - İZMİR

KUMBARA

BİRE.
1000
VEREN
TARLADIR

TÜRKİYE
ZİRAAT
BANKASI

